

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor, Félévre 4 kor. Nagyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjejzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadóulajdonos

B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közzétettnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyitóléte sora 1 kor. Hirdetés és nyitóléte díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetés iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvnyomdája és könyvtőzete (Kossuth-utca), hova minden a lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adnak vissza.

Távozó főispán.

Nincs talán megye hazánkban, hol annyi viszály, személyes harc, egymás elleni gyanu és alaptalan rágalom keletkezzék, mint minálunk. Nem elvek, hanem személyek vezeték az egyséket, pártokat, sőt talán még a pártok vezéreit is. Szenvedély és személyes érdekek adták egyeseknek kezébe a hatalmat és vették el azt. A hogy született, úgy is halt meg rendesen. Valjuk meg őszintén, nagyon sokan vannak, kik törekedtek hatalmat, befolyást szerezni és ha ez nem sikerült, legalább a hatalom árnyékában heverni. Ismertem egy hatalmas, nagy tekintélyű urat, kire nagy befolyással volt — a cipőtisztító inasa. Hányan vannak, kik irigykednek, példányképek válasszák az inas urat (?) Hányan törekednek hízog szavaikkal versenyre kelni az előbb említett példányképpel, csak hogy némi kis szerep, befolyás jusson számukra. Hány aknaharczot látunk folytatni, hány légből kapott rágalmat utnak eresztetni mind csupán azért, hogy másokat, kik talán a közügyet igazán őszintén szolgálták, a térről leszorítsák, hogy röpöknek adjon helyet, ki még az oltár előtt is saját önző érdekéről gondolkodik.

Hány valódi jellem húzódott vissza a közélet mezejéről, csak hogy megőrizze jellemtisztaságát. Ez az állapot nem újabb keletű, már tízedet meghaladó. Tehát chronikus baj.

Mint minden chronikus bajnak, csak radikálisan lehet végét vetni, úgy ennek is csupán úgy kell, úgy lehet végét szakítani.

Láttak-e, érezték-e szabad téren, öndus levögbe miázmákat? Tisztítsák meg a helyet az iszaptól, a levegőt a tespedéstől, nincs létjogosultsága az élősdiéknek. A hatalom polczán lévő ne törődjék a hízogokkal, lényalókkal, haladjon kitiűzött czélja felé tisztán, öntudatosan, kövesse kizárólag saját józan esztés megtisztul körülötte a tér, meg a levegő, az élősdiék önmaguktól megsemmisülnek.

Nehéz viszonyok voltak, mikor a távozni akaró főispánunk megyénkbe lépett és kezébe vette a kormány által átadott gyeplőt. Azt tudtuk róla, hogy régi tekintélyes családból való és

daczára ennek, igaz demokratikus elvekkel; tudtuk róla, hogy kitűnő gazda, mintakarakter, csupa szív, jeles családfő és bálványozásig ragaszkodik a család minden tagjához s az viszont ő hozzá. Ily jeles tulajdonokat ismerve benne, örömmel hallottuk kinevezése híret.

Nem maradt el azonban az aggodalom sem, mert mint említém, nehéz viszonyok közé jött és tisztába voltunk vele, hogy a közigazgatás életével sokat nem foglalkozott, sőt épen tiszta jelleménél fogva, némi idegenkedéssel viseltetett iránta. Aggodalommal voltunk, mert nem tartottuk összeférhetőnek jeles tulajdonságait a mi viszonyainkkal. Féltünk, hogy az élet rafinériáit nem ismerve, tiszta jelleménél fogva megbízik mindenkibe és ezen természeténél fogva akaratalan fejleszti már chronikus bajainkat.

Hogy aggodalmunk betelt-e, vagy csak rémkép maradt? Hogy három évi kormányzása alatt az aknaharczok folytak-e, vagy cipőtisztító urak befolyást szereztek-e? Ezekről nem szövik, jegyezze fel ezt más krónikus, hanem nem mulaszthatom el megemlíteni, hogy nemcsak engem, de Udvarhelyvármegye társadalmának nagyrészét fájdalommal hatotta át a napokban tartott pártértekezleten hivatalosan tett azon kijelentés, hogy gróf Haller főispán ur ő méltósága lemondásához szigoruan ragaszkodik, semmi körülmények között azt vissza nem vonja.

Nagy vesztesége társadalmunknak az ő eltávazása, melegen érző szíve sok egyéni kellemtelenséget és bajt orvosolt. Jótékonyága, bőkezűsége ellenfeleit is bálulatra ragadta. Jellemé, férfias magatartása, az ellen való legkisebb megfáradásnak visszatorlása, meggyékben a lovagias fellég és erkölcs tisztítására nagy befolyással volt. Gazdaságunk, iparunk fejlesztésére évek óta nem tettek annyit, mint ő; hány székely ifjunak adta meg a lehetőséget, hogy ez irányban meggyéknek szolgálatot tehessenek.

Veszteség meggyéknek, hogy mikor viszonyainkat, egyének jellemét, képességét nagyrészen megismerte, távozik. Sajnálatos, hogy politikai csömört kapva távozik körünkből. Vezesse siker az életben és legyen oly jó véleménynyel meggyék társadalmáról, mint a minő hálával viseltetünk iránta.

Megyei.

A székelyek tejútja.

I.

Nem az Attila-mondakör zárjelenetét képező tejutat értem, melyet az égen milliárd fehéres fényű csillag jelez nyugatról keletre vonuló széles ut módjára s melyen vesztett csaták után a hun ivadéok egy része visszament és hazajött, hogy ott az anyakashan megerősödjék, 400 év múltán visszajöjjen s az európai államok alakulásának új irányt adjon. Ősi erényeinek gyöngyét szórta az égre utjelzők gyanánt a későbbi nemzedék számára s elvezette tejútnak.

Ezt a mondakört összeállította Thierry Amade francia híres történetíró s azt mondja, hogy ez a világ legnagyobb hőskölteménye s páratlanul áll. Ezzel mintha azt mondaná a régi római, görög, és franciaia és olasz, ó germán és magyar hagyományok szibilla könyvei s a földrajzi helyzet összerövetése után, hogy vigyázz magyar, vigyázz székely; Európában magadra állasz, nincsenek atyádfiai; Európában három nagy és sok ágra oszlott nemzetiség lakik: a latin, germán és szláv; már pedig még egy faluban sem igen szokták valódi jó szemmel nézni az idegent, hol rendesen néhány törzscsalád az ő lakó; vigyázz az ősi erényekre, különben helyedet elveszted.

De igazán böles lélekkel, tiszta szívből szól hozzánk ez a nagy franciaia. Mintha egy profétaszertű, nagy szakállú ősmagyar táltos mondaná ezeket, kinek magas, széles és derült homlokán a messze jövőbe való belátás komoly kifejezése ül.

Ősi erény!... A magyar királynak pénzekbe vésett jelszava ez: bizalmam az ősi erényben.

En ez alatt mindent összefoglalva, az életrealitáságot értem, mely két fő alakban nyilvánul: szellemi és gazdasági műveltségben. Most az utóbbiról van szó azok után, a miket a lapok hasábjain a tejjazdaságról, annak módjairól és eredményéről röviden elmondának.

Nekem is erőm van kevés mondanivalóm tér és idő szűk volta miatt.

Szerintem szellemi művelődés dolgában csak meg voltunk még a Kaspi tenger vidékén. Ezt igazolja az a körülmény, hogy pl. az írás mesterségét onnan hoztuk ide s nem itt tanultuk. Meg voltunk azon innen, meg vagyunk ma és meg leszünk valahogy a jövőben, mert ez egyenesen rajtunk áll, tőlünk függ, ma senki sem akadályoz ebben. De a gazdasági műveltség már nagy kérdés. Itt óriási nehézségekkel állunk szemben. Nagy gazda szomszédaink minden oldalon nyomnak minden szívességek, barátságok mellett is, mert a mint mondani szokták: pénzkérdésben nincs barátság, szomszedság vagy ha van is, de csak nagyon kurtá.

Néhány észrevételt előre kell bocsátanom, mert a kérdés valóságos gordiusi csomó. Nagyon nehéz a megoldási módját kitalálni. Egyik így, másik amugy gondolja és mondja: A híres Nagy Sándor sasok szárnyán járó maczedoni világhódító királynak sem volt sem türelme,

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Ki mint vet, úgy arat.

— Elbeszélés. —

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Írta: Fülel Sz. Lajos.

Malomfalván szép kert közepén áll az urasági kastély. Ebben a gyönyörű kastélyban lakott Ujházy Sándor, a vidék leggazdagabb földesura. A kastélytól balra feküdt a gazdasági udvar, melynek nagy kőkapuja mellett állott az udvari kovács háza és műhelye.

A földesur tíz éves fiacskája, Béla, gyakran felkereste a kovács műhelyét, mivel a kovácsnak is volt egy Jóska nevű tíz éves fia, kivel Béla urfi sokszor órákig is eljátszott.

A két gyermek mindenben ellentéte volt egymásnak. Jóska fejlett, ép, erős gyermek volt, Béla pedig vékony kis legény. Jóska szorgalmas és kitűnő tanuló, e mellett alázatos, szelíd és engedelmes, Béla ellenben — bár házi tanítót tartottak mellette — nem igen tanult; kérkedő, rakoncátlan és engedetlen természetű volt. Jóskaival nem egyszer éreztette, hogy ő csak egy szegény kovácsnak a fia, sőt akárhányszor játék közben bántalmazta is. Ilyenkor busan ballagott tovább a kis Jóska és igyekezett könyveit elrejtetni, nehogy szegény szülőit ez által is szomorítsa.

A szülők figyelmét azonban nem kerülte el Béla urfi durva viselkedése, de türték, mivel tartottak attól, hogy ha az ellen kikelnek, a kovácsműhelyből kiteszi az uraság.

Egyszer Jóska keserves sirással, véres arccal került haza.

— Mi lett Jóska? — kérdezte az apja.

— Béla urfi vert meg, édes apám.

— Aztán miért? szólj hamar!

— El akarta venni a palatáblámat, hogy abból czéltáblát csináljon a kődobáláshoz. Nem akartam oda-

adni, mire ő háromszor is fejbe ütött pálczájával. Aztán a kastélyba szaladt.

Pataki Andrást elhagyta a türelem. Felvette ünnepi kabátját és a kastélyba indult.

Ujházy nagyságos urat a kastély udvarán találta.

— No, mi baj, András gazda?

— Baj van, nagyságos uram. Panaszra jöttem a Béla urfi ellen, ki már több ízben megverte a fiamat. Ma pedig úgy fejbe ütötte, hogy orrán, száján megindult a vér. Sokat, igen sokat eltűrtünk az urfóltól, de már megkértem a nagyságos urat, hogy kissé szedje ránczba az urfit, mert ha továbbra is így halad, keserűen megbánhatják.

— Mit jósolgat nekem itt! — kiáltott a földesur a kovácsra. Mit érezténykedik kend, mikor még azt sem tudhatja, hogy igazat mond-e a maga kölyke?

— Nem kölyök az, nagyságos uram, hanem az az én gyermekem, a kit senkinek sines joga ütni-venni. Ha hibázik a fiam, megfenyítem én. De ebben a dologban ártatlan. A kertész is látta, hogy az urfi minden ok nélkül bántalmazta a gyermeket.

— Eltakarodjék kend rögtön! Meg nem tűröm, hogy lezsekéket adjon nekem!

— El is megyek, nagyságos uram, de jegyezze meg, hogy a Béla urfi elkényeztetéséből még számombánom lesz.

Ezzel András kovács ott hagyta a földesurat és hazament. Másnap az ispán azzal állított be Pataki Andráshoz, hogy a földesur parancsából két hét alatt kitakarodjék a házból.

A beszéletes kovács nem érdemelte meg ezt az igazságtalan és durva eljárást, de megnyugodott a sorsban. Bizott a jó Istenben, a ki öveit nem hagyja el.

Pataki András szorgalmával, takarékoságával már régebben egy csinos kis telket szerzett a falu derekán. Lassacskán a maga rendje-módja szerint beépítette azt, hogy öreg napjaiban legyen hova meghuznia magát.

Ide huzzóldokott kis családjával. Jól esett, hogy ura lehet önmagának és ok nélkül nem zaklatja senki, mint ezt az urasági szolgálatban oly sokszor és fájdalmasan tapasztalta.

Az itt történtek után tíz év múlt el. Nagyot változott a világ Malomfalván is. Pataki András fiából, a kis Jóskaiból derék fiatalember vált. Megtanulta az atya mesterségét, átvette a kovácsműhelyt, a melyet az egész vidék gazdaközönsége bizalommal keresett fel, mivel az ifju Pataki is kitűnő és szorgalmas iparos volt, mint épen az apja. Napról-napra gyarapodott vagyona. E közben megházasodott és Isten megáldotta egy szép fiacskával is.

Pataki András és felesége derék fiuk mellett nyugalmasan éltek öreg napjaikat. Kis unokájukkal eljátszadozva, boldog megnyugvással adtak hálát a jó Istennek, hogy ilyen szép családi boldogsággal áldotta meg őket.

Odaát az Ujházy-kastélyban szomorú változás állott be a tíz év leforgása alatt. A dőlyfős földesurra egymásután neheztedtek a bajok. Elemi csapások, pereskedések, pazar életmód lassanként a bukás örvényéhez sodorták.

A legnagyobb baj Ujházyknál mégis csak az volt, hogy Béla, az elkényeztetett urfi Budapestben nagyon léha életet folytatott és költsékezőseivel roppant károkat s bánatot okozott szülőinek. A kastély, a többi birtok után szintén dőbra került.

A beteges Ujházy né már el sem tudta viselni a sok szegényt és bánatot. Szívszélhűdés érte, meghalt. A könnyelmű Bélát ez a gyászos hír sem rendelte meg; élt szenvedélyének tovább is. Rohamosan haladt a szörnyű bukás felé, míg vége teljesen elzüllött...

Egyik szép nyári nap alkonyán Pataki András famillája a házuk előtt lévő eperfa alatt üldögélt. Javában folyt a beszélgetés, a mikor az utról egy

OS

szemben.

yors és

talaki-

körébe

előnyö-

raktára.

rbán! Min-

angol,

ekben.

xpeller

omp.

megpróbált-

ható, fajda-

köszvényel,

és az orvosok

endelték. A

ny-Lágment

pszerű házi-

ne hiányozni.

nem minden

UDOLSTADT.

ymosi Koncz

th

Vácsi-körút

63. sz.

szeg 12 lörög,

lmakazolók,

gözök, kaszáló- és

umbia-Drill

sb sorvetőgépek,

vágók, répvágók,

leza-morzsolók,

ék, örlő-malmok,

mes acél-ékek,

sem ideje a gordiusi csomó megoldása módján sokáig tűnődni. Egyszerűen ketté vágta.

En kicsi ember vagyok. Észrevételeim s rákövetkező megjegyzéseim és újmutatásaim ezéjla az, hogy a nálunk csaknem végvesztett ezernagomolyán néhány szálvégre mutassak s annak segélyével kiki boldogulbasson a saját belátása szerint. Kezdje csöleni ugy, a mint jönak látja s szőjön belőle saját maga és háznepe alá kemény végváznakak és szőnyegeket: vagyoni jölet és haladás szövetéit, mert bizony-bizony hideg van, ingoványos és süppedékes a talaj, melyen e tekintetben ma állunk.

Tehát a dologra.

A mig valamely helyet valamely test elfoglalva tart, addig oda más test nem helyezkedhetik. Hogy példa okáért sokak fülének kedves hangzásu hasonlattal eljek, a pálinka, bor és ser előbb kihajítja az üvegéből a benne levő levegőt s ugy megy belé, különben nem.

Ebből kifolyólag mig az emberek koponyája téves gondolatokkal, számításokkal, nézetekkel stb. van tele, addig oda okos dolgok nem férnek be. Előbb onnan ki kell hajtani a helytelenségeket s helyes dolgokkal csak akkor lehet megtölteni, mert ez a kettő nem vegyül össze, mint a szesz a vízzel, hogy jó vagy borszíu papramorgót adjon.

Népünk s általában közönségünk koponyáján valakik ezt a mütétet kell hogy végezzék, vagy önmaga végezze előbb s akkor aztán lesz tejjgazdaság is, egyéb is, a mi kell: üzlettel kapcsolatos mezőgazdaság, ipar stb.

Előkelő közzgazdánk, sőt még a mi fogalmaink s helyi viszonyaink szerinti ugynevezett nagybirtokosaink sincsenek tisztában a teendőkkel. Nagy részének 1—1 bevándorolt taláin, vagy más nyitotta ki a szemét, a ki a nevén kívül egyebet sem tud leírni. De a mikor kinyit a birtokosok szeme, akkor már nem volt. mit lássanak. Nem volt vagyonuk.

A jogi és államtudományok végzése még nem a gazdai tudomány. De a fásfélől jó gazdának lenni épen oly nagy tudomány és feladat az ugynevezett szerencsés felül, sőt talán még nagyobb, mint ügyvédnek, bírónak, tanárnak, papnak stb. lenni.

Nálunk régóta az a téves felfogás uralkodik, hogy a jogász egyszersmind politikus s egyuttal mindenben, tehát a gazdasági dolgokban is szakember. Fogyást a politika repedt harangját verték és verik félre hatra-vakra, még a falusbíró vagy jegyző tevesenél is. Nagyk és kicsinyek csupán erre mozogtak és mozognak. Egyéb nem fert es fér a fejökbe. Egyebhez csak késlekedve, immelámmal nyultak és nyulnak. Pedig a fokozódó szükség, mint egy zord és körlehetetlen vegrehajtó, ma a nagy részének a nyakán ül. Selyemtenyészés, tejjgazdaság stb. tekintetében nem mozdult és nem mozdul sem a nagyk, sem a kicsinyek többsége. A fejük egyébbel van tele nekik és háznepeiknek.

A költelezés útjait és módjait mindenki jól ismeri és gyakorolja, de a jövedelmi források helyes felkutatását, a takarekosság és vagyonmegtartás számtartójanak kéznél tartása szükségességet mellőzi, nem látja. Pedig e források ott vannak az udvaraikon, mezőiken, istállóikban. A kereskedő is azt hiszi nálunk, hogy egyuttal szakértő mezei gazda is.

Az az idő rég lejárt, mikor a birtokos urfi az általános iskolák végzése s főleg személyes ismeretség nagyobb mérvű szerzése és rendtanulás kedvéért nyomban rákövetkezett sok évi katonáskodás után hazaaállított gazdának s mint ilyen nézett a mások szemével, gondolkodott és számított a mások eszével, számlált a mások kezével s így a mi maradt és jutott, élt a hogy élt.

Ma tudni kell azt, a mire valaki támaszkodik, különben hamar a pad alá kerül. S ha két, háromféle természetű üzletre támaszkodik, ugyan jól vigyázzon, nehogy egyik megegye a többit, vagy mindenik a másikat. Ulászló király egyik törvénye eltávolította a lordai eszmadiaikat a földmíveléstől. Tudta, hogy miért.

Egy festő pl. sokkal többféle dolgot és olyanokat is lát, melyeket más ember észre sem vesz. Gyakorlott a szeme s ez által szakértő az esze. A mezőgazdának is

szegény, kopottas öltözöt, beteges fiatalember tért be a kapun.

— Az Isten nevében kerlek, jó emberek, adjatok egy kis kenyert, mondotta reszkető hangon; már régóta nem ettem. Nagyon, nagyon éhes vagyok.

— Szívesen barátom. Úljön le erre a löczára, mondta Pataki Jóska. Mindjárt lesz valami jó harapni való.

Mialatt az ifju Patakiné a konyhába szaladt, férje beszédbe ereszkedett az ideggel. Alig váltott egy-két szót, egyszer csak felkiált:

— Ni, ni, hiszen maga az Béla urfi! Jaj Istenem, alig ismertem meg. Ugyan, mondja csak, mifete balsors vetette hozzánk?

— Igazand van, edes Jóskám, engemet a balsors vetett ide. Ennek a balsorsnak azonban en vagyok az oka. A dobzódás sok baj, szegyet és betegséget nozott rám. Érzem, hogy már nincs sok hátra az etetemből. Leikiismeretem nem hagyott nyugton, hogy edes anyám sirját meg ne látogassam. Hiszen en okoztam szegénynek a halálát! Atyam is, ki a dobraütött kastélyból egyik nényéhez huzcolkodott, időközben meghalt. Oh, en vittem őt is a sirba!

Meghatottan hallgatták Patakiék a szerencsétlen ember bűnbánó vallomását. Felbeszakították a beszélgetést, nehogy a szomorú visszaemlékezések a beteges ifju állapotát még inkább nehezítsék. Jó meleg vacsorát adtak neki s aztán puha ágyba fektették.

Másnap Jóska kivezette Belát a temetőbe, anyja sirjához. Szomorú látogatás volt ez. A késő bánat egész sulya nehezedett a szegény ifjura, ki a sirdombon el is ájult.

Mikor magához tért és szeméit felnyitotta, Patakiék házában találta magát, a hova aléltan beszállították. Nehány napig itt feküdt s aztán a főszolgabíró bevittette a közkórházba, hol nemsokára meghalt.

Akár kastélyban, akár kunyhóban ringassák bölcsödöt, csakis a jövevelés vezet boldogsághoz. Ki mint vet, úgy arat!

sok olyant kell látni, tudni, a mit orvosi, bírói, ügyvédi stb. oklevél okulásján át nem lehet látni, legfennebb csak hozzávetőleg. Igen, de a szemet sokféle irányban be lehet gyakorolni, illetve az ést s így egy jó gazda láthat a politikai, államtudós, tanár, vagy más szemével is és megfordítva. Egyik nem zárja ki a másikat.

Nálunk, főleg e megyében az a nagy baj, hogy azt hiszik, mintha csupán a jogász, tanár, pap, tanító stb. szemével minden egyebet is lehet látni. Tevédes.

Ezen észrevételekkel azt akarom mondani, hogy nálunk a nagyobb birtokosok nagyobb része is ósdi módon gazdaskodik, háztartása és költelezése pedig a legújabbkori módon foly. Már pedig ez a kettő nem talál össze. Utóbbi által megsemmisül, vagy teng-leng az első, a vége pedig bukás. Nálunk a legtöbbször nem egy a hivatali több-kevesebb készpénzfizetést pótolja a birtok fogyatékos jövedelmére s mégis kisikló félben van sokak kezéből a birtok Mezeszi önmagát a hiányos és téves gazdasági üzem miatt.

Azt mondják, hogy a pénz nem minden ember kezébe való. De biz a birtok sem való olyan ember kezébe, a ki nem ért hozzá, épen ugy, mint a penna sem való azoknak, kik nem tudják kellőleg és eredménynyel használni.

A valódi nagy birtokokat ma szakszerű üzemmel kezelik s kellőleg jövedelmeznek is. A mi nagyobb birtokainkat többnyire ügyetlenül kezelik s az adósságnak jegervezzel fenyegető felhői mindenfelől emelkednek teletjök.

Nagyobb és kis birtoknak a tejjgazdaság helyes üzése az egyik fő villam- és jégáritója, csak utana kell nezni és állami kényelmeskedés és keztyü nélkül, körültekintő szemmel, számító fövel és munkás kezzel.

A tulajdonképeni nagy urak és nagybirtokosok mindig és minden körülmények között kellő jövedelmezéssel tudnak személyes vezetéssel, vagy mások által gazdaskodni mindamellett, hogy a jövedelmek sokféle szivaroghattak el idegen helyekre. Az ilyenek ma is helyt alnak az új körülmények között bel- és külföldön. Nagyon jellemző és intő ránk nevez az, hogy többnyire mindenütt a tejjgazdaság viszi az egyik toszerepet. A főhercegi s más nagy jószágok kellő példákat mutatnak. Az a minden fajta, tengerségű sok sajt pedig, melyből bőven jut Udvarhelyre, Keresztúrra, Parajdra, sőt még Oklándra, Oláhfaluba, Baróthra s talán Décsfalvarra is, arra mutat, hogy külföldön nép es birtokosság a befogyasztáson kívül még tömördek pénzt kap tejjgazdaságból tóitnak is, a kik hozzájuk kepest szönte egyebek sem vagyunk, mint Ábrahám korabeli pásztorkodó nép s no meg azonfelül nagy hangon politizáló sokaság. A pásztor-juhászok pedig legalább is szegyen, ha mastól vásárol sajtot, tejet, vajot. Ez épen olyan, mintha a eszmadia mástól veszi a eszmadját, a pap mással prédikáltat, a kántor mással enkeltet s Puli Antal mással hegedültet magának. Neveléses és egyuttal felette sajnálatos. Dicsereket is érdemel visszafete.

E nálunk a helyzet s e felett töprengék én is sokakkal, mikor látom, hogy máshonnan vizak be 1—2 kupánként a tejet olyan kapun, melyen 70—80 kötele marha jár ki s ha uszonmára egy sereg vendég érkezik, hát a kamarából sem vajot, sem tejtőt, sem a kávéhoz tejet nem lehet előhozni, hanem az egész falut járalták be ezekért.

Gazda és asszony dicséretet érdemel. Mások által gyomlalt, kapált 1—2 veka murok, más által készített ebed, süttetett izetlen kenyér, szövetelt vaszon, mosott es vasalt fehérnemű, drága pénzen összekatyfolt befőtt es tortaesomó stb. meg nem gazdasszonyaság.

A mi körülményeink között mondhanai az egész lakosságnak részt kellene venni a tejjgazdaság előbbvitelében, nagymérvű kiterjesztésében, mert nálunk alig számbavehető azok száma, a kik csupán hivataloskodással, iparüzéssel, nagykereskedéssel foglalkoznak. Ebben a munkában kiváló szerep vár a fejérnepekre is nadragosok es nem nadragosok között: hivatalnokokra, papokra, tanítóknakra, pásztorkora. A tejjel, vajjal, sajttal való bánás, otthon a háznál, sokkal inomabb bort eszközölme arczra, kezekre, mint a drága puder es kenőcs, vagy a soha le nem vetett lovagektyü.

Igy az asszonyságoknak saját szerzeményökből lenne annyi jövedelmök, mint pennás férjeiknek s nem nehezdednek az egész ház terhe csupán a férj havi fizetesere es soha vissza nem fizethető váltóhitelekre. Igy a kisasszonyságok is tudnának magoknak ruházatot, parafernumot s egyebet vásárolni kereseményökből, mert a ma ok nélkül fizetett sok cseledder nagy része is megmaradna; a fiatal emberek nem irtoznának a házassagtól, a férjhezadás mikéntjével nem kellene sokszor a tuiságba menni, mert tudnák, hogy 500 frt fizetésökre nem nyomorodnak meg évenkénti 600 frt személyes igenyü es kész tartó feleséggel csupán az ábrándos es sovargo szép szemek, zongora, regenyolvasás nyújtotta gönyörök fejében. Igy nem lenne az a számtalan változatu sok latvány, hogy az egyetemi tanárnak 1500 frt czipádossága, a magas állasu bírónak 1000 frt ruhaadossága legyen, hogy a tanár ur a nem fizethetés miatt szállást ne kapjon, a pap urtól cepléskor 70—80 veka buzát vigyenek el az 1—2 száz veka összes kepejéből hitelezoi kamatban, a tanító ur es tanító-kisasszony fünek-lának adása legyen es a nép csufolkodják a rezgő kalapjával es pársi szabásu uj suhógó czifra köntösével, egy fejős bivalt árát megütő napernyőivel s az évi zsír-szükséglet árával vetelkedő számtalan keztyüvel. Igy az unalom es tünődés, a folytonos szükölködes es e miatti kesergés nem vetnek idő előtti ráncokat szép homlokukra, nem hervaszlaná arczáik rózsáit s nem verné ki gyöngyosr fogaikat 18—20 éves korukban.

Derzsi József.

TANÜGY.

Tanítóink figyelmébe. Földmívelésügyi m. kir. miniszter f. hó 18-án 36.655 sz. a kelt rendeletével a sárvári tejjgazdasági iskolában 20 neptanító számára négy hetes tejjgazdasági tanfolyamot tartat. — A tanfolyam czélja, hogy a neptanítók a tejjgazdasági üzletre vonatkozólag alapos ismereteket szerezzenek, melynek segélyével képesek legyenek a községükben szervezendő tejjgaz-

dasági szövetkezetek tésítésénél es az ilyenek vezetéseivel sikeresen közremüködni. — A felveendő tanítók részére egyenkint 50 frt államsegély van kilátásba helyezve. Az ez iránti bélyeges kérvények a vármegyei kir. tanfelügyelőséghez f. évi június hó 13-ig lesznek benyújtandók. A kérvényhez melléketlet nem kell csatolni. — p.

Tanítóink kirándulása. A „Szekely-Udvarhely” utolsó előlti számában közölt kirándulásra való jelentkezés határideje lejárván, örömmel közlöm azon tanítók es tanítóknök neveit, a kik némi anyagi áldozatot nem sajnálva es ezen kirándulás erkölcsi hasznát belátva, a kiránduláson részt fognak venni. — Jelentkeztek: B.ró Domokos korondi közs.; Bedő József oklándi áll.; Bőjtje Béla f.-sófalyi áll.; Elekes György csekefalvi közs.; Fazakas Dénes b.-ujfalvi áll.; Fejes Karoly hodgyai ev. ref.; Gyerkes Mihály al-sófalyi közs.; György Sándor agyagfalvi közs.; Koncsagh Sándor lövetei rk.; Kovács Mihály parajdi áll.; Kun Sarolta f.-sófalyi áll.; Lázár József sz.-udvarhelyi közs.; Lőrinczi Berta vargyasi áll.; Sándor Lajos miklósfalvi közs.; Szabó Mózes h.-sz.-páli közs.; Szalontai Béla bözödi ev. ref.; Szász Béla muzsnai áll.; Szász Ferencz a.-siménfalvi áll.; Szeitz Margit f.-sófalyi áll.; Szentgyörgyi Mihály n.-solymosi áll.; Takács Sarolta m.-hidegkúti áll.; Tarcasfalvi Albert vargyasi áll.; Tóth Vilmos sz.-ábrahám áll.; Török Ferencz bözödi unit.; Veres Ferencz bözödi áll.; Veress Mózes f.-sófalyi áll.; Ungváry Berta a.-siménfalvi áll. tanító es Vida Mózes agyagfalvi közs. tanító. A mint a felsorolt névjegyzékből kitünik, oly testülett alaktunk. mely a szekely tanítószög dicséretére válik es mely a szó legszorosabb vett értelmében képes lesz a szekely tanítószögöt más tanító testület előtt méltóan képviselni. — Sz.-Udvarhelyt 1899. máj. 26-án Poppov Péter.

IRODALOM.

Szülök, tanítók es tanárok figyelmébe. A vizsgák ideje közeledven, batrak vagyunk felírni a szülök, tanítók es tanárok figyelmét Csulak Lajos „Szekely Történetek” címü művére, mint a mely munka jutalmi könyvnek legalkalmasabb. E műről az összes hazai sajtó legnagyobb elismeréssel emlékezett meg, mely irodalmi értekenél, de néprajzi szempontból is felette érdekes. Az ifjuság nagy kedvvel olvassa. Megrendelhető bármely könyvkereskedés utján: Kolozsváron Stein Janosnál, Budapesten ifj. Nagel Ottó könyvkereskedőnél 1 frt 20 krajczárért.

A Képes Családi Lapok illusztrált szépirodalmi heti újság szerkesztösege es kiadóhivatala jelenleg Budapest VI. Szondy-utca 11. szám alatt van. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal.

A legerdekesebb hetilap ez idő szerint kétségkívil a „Rejtelmes Világ”, emez egyetlen magyar lap, mely a modern spiritizizmussal foglalkozik. A „Rejtelmes Világ” újévkor mar a III. évfolyamba lépett s azóta teljesen újja alakítva, megbövítlve, állandóan igen csinos szines borítékban, több szép képpel díszítve jelenik meg. Az „Rejtelmes Világ” kétféle kiadásban jelenik meg. Az egyezreinek előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, a finom papírosra nyomtatotté pedig 10 frt, illetve 5 frt es 2 frt 50 kr, mely összeget a kiadóhivatalnak: Budapest, VIII., Üllöi-ut 12 sz. (Müller A. könyvkereskedés) kell beküldeni, a honnan kívánatra bárkinek szívesen küldenek mutatványszámot.

KÜLÖNFÉLÉK.

Alkalmas dalt a katoknáknak!

Sorozásra az ifjuságnak legnagyobb része elkese-redve jó; mintha a halálra zántak jegyzékébe vezetnek be a nevet, ugy busul. Keserves notákat énekelnek. Hozzátartozók s a fél falu asszony nepe sirajja már a sorozásra menetelkor. Osszellt pedig mikor az ezredhez bevonulnak, az egész falu sirva kiseri.

Ez nem jól van így. A katonáskodás fogalmával nincs tisztába a közönség nagy része. Ezt a hazát megvédeni, a belső rendet fenntartani az első köteleesség. Ezt az ifjuság személyesen, a közönség pedig hadiadóval kell, hogy teljesitse.

A haza fogalmában benne van minden egyéb kincs, a mit felteni, őrizni es szükség esetén megoltalmazni es megmenteni kell.

Nagy szolgálatot tehetne a papság, ha megelőzőleg ilyen hangból hazafias színezetü beszédekert tartana. De felette nagy szolgálatot tehetnének az írök, ha olyan népies dalokat írnanak a katonának menő ifjuság számára, melyben nem ök busulnak az otthon maradókért, hanem szerető anya biztatja öket, s ad lelkesedést nekik, vagyis maga a tüznely es szülöi ház, melyet védeni kell. Nagy szolgálatokat tehetnének a zeneszerzők, ha ezeknek dallamot esználának, s a tanítók, ha az ilyeneket a nép közzé bevezetnék. A szövegnek az ország minden nyelvén kellene lenni.

Ez a körülmény nagy figyelmet érdemel honvédelmi es polgári kormánykörökben, egyházi es tanhatóságoknál.

Békes időben nincs szükség ugynevezett esatadalokra, de igenis van ilyenekre a bevétel, bevonulás, szolgálat, kisebb es nagyobb gyakorlatok idején mindenféle formában.

Szégyen, hogy a Petöfi által megdicsért szekelység ma is sirva menjen katonának a közelebbi városba.

Dalokat a katonáknak!

— **Az udvarhelyvármegyei es városi szabadelvüpart** e hó 24-en a „Budapest”-szailó nagytermében népes értekezletet tartott, melyen — többek felszólalása után — egyhangulag kimondotta, hogy jelenlegi szervezetében es tiszti karának változatlan hagyása mellett jövöre is fenn fog maradni. Azo. at, kik a felosztott nemzeti pártnak voltak hievei, de még eddig nem léptek be a szabadelvü pártba, bármikor készsleges örömmel fogadják kebelébe. Széll Kálmán kormányelnököt, Podmaniczky Frigyes báró országos es Kemény Béla báró helyi pártelnököket irásilag üdvözli. Haller János gróf főispán részéről ezen értekezleten Solymossy Lajos dr

által ismételt és a leghatározottabban tett azon kijelentést, hogy főispán ő mellósága lemondásához feltétlenül és visszavonhatatlanul ragaszkodik — az értekezlet mély sajnálattal vette tudomásul s egyúttal egy szűkebbkörű bizottságot küldött ki a távozó főispántól a párt nevében leendő elbuczásáig. A bizottság az önként jelentkezőkből kiegészítte magát.

— **Eljegyzések.** Harmath Ödön helybeli áll. kö- és agyagipari szakiskolai rendes tanár pünköszt első napján tartotta eljegyzését Lángez Adolfin helybeli áll. felső leányiskolai tanítónéval Budapesten. — Papp Z. Endre helybeli vaskereskedő szintén pünköszt első napján eljegyezte Brunhuber Gizellát Aradon. — Soha Aladár lapunk kiadóhivatalában működő szorgalmas könyvkötő ugyancsak pünköszt első napján jegyezte el Barabás Annát, Barabás Ferencz helybeli iparos polgártársunk leányát. — Beke Ferencz huszti kir. adótszint pünköszt második napján eljegyezte Kassay F. Vilma városunkban. — Benkő Andras, a nagykülföldvármegyei kir. tanfelügyelőség tollnok, a napokban jegyezte el Füller Olga alsórákosi állami elemi iskolai tanítónét. Legyen boldogság a megkövetendő frigyeken!

— **Főispáni változás.** Nehány hete már, hogy szállingózik a hír Haller János gróf főispánunk lemondásáról. Mi és velünk együtt a vármegye közönségének nagyrésze, még az utolsó perczen is reménykedtünk, hogy a közszeretben álló főispán alkotásait nem hagyja fel; lemondását a sok unszólásra visszaveszi. Fájdalom, ez nem történt meg s most már végkép le kell mondjunk a reménykedésről. Egymást követték a kombinációk az új főispán kiletére vonatkozólag. De legállandóbban az tartja magát, hogy Hunyadvármegye jelenlegi alispánja, Kishalmágyi Hollaky Arthur lesz vármegyénk új főispánja.

— **Tíz éves találkozó városunkban.** László Domokos kir. kulturmérnök, ki a helybeli kir. főreáliskolában 1889. június 2-án három tanuló társával érettségi vizsgálatot tett, szíves emlékeztetére hozza az illetőket, hogy az 1889. évi június hó 30-án reggel 4 órakor az „Alsó-Tiszpart” korealmában — igaz kissé mámoros fővel — tíz éves találkozózt ígértek egymásnak. „Csak négyen lévén, irást erről nem csináltunk ugyan, de meg vagyok győződve, hogy mindenikünk örömmel fog ezen találkozóra eljönni.” — írja László. Azért három egykori iskolatársamat felkérem, hogy ezen találkozóóra családjaikkal együtt — akkori fogadásunkhoz képest — készülni szíveskedjenek.

— **Választások.** A városi számvérői és végrehajtói állások betöltése czéljából a hó 31-én közgyűlés lesz.

— **Az önkéntes tüzoltók nyári táncmulatsága** fenyvesnek ígérkezik. A mu-givók a hét elején szét lesznek küldve.

— **A kir. főreáliskola ifjusága** tanulmányjáról visszatérve és a legtanulságosabb benyomásokban gazdagodva, immár kedves emléket őrzi lelkében a három kellemes napnak. Nemcsak ismeretekben gazdagodott, nemcsak a vidék szépségeiben gyönyörködött a tömösi szoros, Sinaia és Brassó közvetlen szemlélésénél, hanem hazafias kegyeletének kifejezést adni is bő alkalma nyílt. A Czenken az ezredévi Árpád-szobor előtt elénekelte a himnuszt és szótartot. Keresztes Mihály VI. o. tanuló elszavalta Ábrányi Emil „Mi a haza” cz. költeményét, Nosz Gusztáv tanár lelkes és buzditó szavakat intézett az ifjusághoz s végül Solymossy Akos VI. o. tanuló nagy vonásokban kidomborította küzdelmekben és dicsőségben gazdag multunknak kimagaslóbb tényeit; méltatta az Árpád-szobor jelentőségét és a szoborra koszorút tett: „A szekelyudvarhelyi kir. főreáliskola ifjusága” felirattal. Majd Segesvárra térve, a rendelkezésre állott 2 és fél órányi időt felhasználva: felment a Petőfi-szoborhoz s ott szintén elénekelte a himnuszt és szótartot. Radnai Oszkár VII. o. tanuló elszavalta „Egy gondolat bánt engemet” cz. költeményt. Nosz Gusztáv tanár tovább fűzte e vers gondolatmenetének fonatát, rövid beszédben kimutatta, hogy Petőfi szelleme elevenítőleg lebeg szemünk előtt és geniusa arra tanít, miképen kell szeretni a hazát. A Petőfi-szoborra a fentiekhez hasonló felirattal koszorút helyeztek. A kirándulók a helybeli vasuti állomásnál társaik, az igazgató s néhány tanár várta. Az ilyen kirándulások mindig a nevelés-oktatás fontos tényezőinek tekinthetők s kívánatos az évenkénti megismétlése. Rombauer Emil c. imzetes főigazgató, brassói kir. főreálisk. igazgató; a főreálisk. tanári kara; Aronschon menetjegy irodája; a 24. honvédezedez erzedese, valamint mindazok, kik a kirándulás sikere érdekében láthatóan közreműködtek és a kirándulás tagjainak az ottani tartózkodást igazán kellemessé s feledhetlenné tették, fogadják ezúton is az intézet igazgatósága és tanulóifjuságának halás köszönetét.

— **Dalestély.** A helybeli szekely daleyilet — mint értesülünk — jövő hó közepe táján városunkban táncmulatsággal végződő dalestélyt rendez. A műsorban több új darab lesz eladva Nagy László karnagy vezetésével. A próbák és előkészületek már megkezdődtek.

— **Szerencsés vadászat.** Kassay F. Árpád ifj., tegnap délután az árvátfalvi határ közelében egy teljesen kifejlett vadkant lőtt. A vadat egy lövése ejtette el a szerencsés vadász.

— **A helybeli ker. betegsegélyző pénztárnál** megüresedett pénztárnoki és ellenőri állások betöltésére a választás június hó 1-én (Urnapián) lesz a pénztár helyiségében.

— **Majális Erkeiden.** Erked község értelmisége az országos körjegyzői arvház javára Gálffy Kálmán főszolgabíró védnöksége alatt ez évi június 4-én majális rendez.

— **Sósfürdő.** A kápolna melletti hideg sósfürdő június hó 1-én nyílik meg. A kellő csinosítással berendezett fürdő vize a m. tud. akadémiától a jódos-brómos sósvizek közé van sorolva s mint ilyen kiváló gyógyhatású, kellemesen üdítő víz. Különben szóljon az orvosi vélemény: „Ezen jódos-brómos sósfürdő sikerrel használható görvélyes-, csúros-, izületi bajok ellen; nemkülönben csontszu, csontthártyalob, mirigydaganatok, altesti és női bajok ellen, valamint a borbajok egyes eseteiben.” Aláírva dr Szabady, dr Spányik, dr Deme-

ter, dr Mezey, dr Kassay, dr Lengyel, dr Ráczkövy, dr Görgeyi és dr Egyed orvosoktól. Egy fürdőjegy ára — fürdőruhával — 15 kr.; 12 fürdőjegy egyszerre adva 1 frt 50 kr., 25 fürdőjegy 3 frt. Egyes jegyek a helyszínen, a tömeges jegyek Solymossy János gyógytárában válthatók. Külön — mások által nem használható — fürdőruhára nézve 1 frt 50 kr. előleges külföldi lefizetése mellett a fürdőszolgálatul lehet intézkedni. Ki saját fürdő ruháját kívánja használni, annak külön kezelésével a fürdőszolga díjtalanul tartozik.

— **Fővámvivatal Csik-Gyimesen.** Csik-Gyimesen a pályaudvaron másodosztályú fővámvivatal állíttatván fel, a csikgyimesi első osztályú melékámvivatal másodosztályú melékámvivattal vált.

— **Szolgabírói rendeletek.** Az egyik szomszéd megye egyik derek fészolgabírósága több fontos rendeletet adott ki, melyekből mutatványul levelezőnk közlése nyomán egyet ide iktatunk. Sz. 6412—899. szb. Minden jegyzőnek. Nyilvánosan tudva van, hogy gazdáink eléggé nem sajnálható tudatlanságból, figyelmességéből és gondatlanságból öszszel bekötik állataikat az ablaktalan pajtkba s tavaszig ki sem bocsátják. Bűdös levegőben, sötétben, mozgás nélkül töltnék szegény állatok egy fél esztendő. Az ember talán elpusztulna ily körülmények között. Tavasszal néhányszor pár órára kibocsátják s nem sokára küldik a kopasz legelőkre felette sokat járni, a meleg és száraz istállók után hideg földön és esőkben heverni és hálni: a száraz takarmány után kénytelenek mindenféle mérges burjánt, mérges bogarakkal megtelepített csere és bükk friss és édes mézgas hajtásokat bekapni és enni. Gyomorsikúlást, vesegyuladást kapnak részint a hidegtől, részint a mérges növényektől és bogaraktól, lábajást a sok járástól, szájfájást a minden átmenet nélküli életmódváltozástól és következik a sok baj a beteg állatokkal és miatt. Felhívom, utasítsa az előjáróságokat és birtokossági tanácsokat, hogy a legelőre hajtástól számítva legalább 2 hétig ne engedjék ki a hálni a csordákat s a következő májusi hideg esős éjszakakon se, hanem hajtassák estére haza s adjanak enniük hárm kévés és sovány száraz takarmányt. A legelői itatók rendbeszedése és tartása legyen fő gondjuk s nyáron át se deleljenek és háljanak ugyanazon helyen, hanem 3—4 naponként változtassák a fektető helyet egészségi okokból és legelőjavítás czéljából. Ezt adassa tudtára az egész közönségnek templomkerítésbeli közzététel által is. Szakeladóm meghallgatásával alispáni vagy miniszteri meghagyás nélkül saját felelősségre szigorú büntetés terhe alatt rendelem a fennebbiek pontos teljesítését. A csendőrséget utasítottam, hogy alkalomadtán terjesszék ki figyelmőket ezekre is. Magam is utána nézek a hely-zínén, lovagolva, mikor nem is gondoljak. Eljárásáról 8 nap alatt tegyen jelentést. N. N. főszolgabíró. 9116 99. alisp. Szolgabíró urnak szám alatti körrendeletét helyeslőleg tudomásul vettem, a többi utakkal is közöltem, a miniszter urnak pedig jelentést tettem az országos állategészségügyi felügyelőséggel leendő közlés vegett. N. N. alispán. — Ez a főszolgabíró érdemjelre méltó. Nalunk sem ártana évenként ilyen.

— **Mulatság.** Vettük a következő meghívót. A segesvári ev. ref. egyházközség f. é. június 3-án a Winter-féle kethelyiségben, orgona alapja javára Nyári-Táncmulatságot rendez, melyre czímet és családját tisztelettel meghívja a rendező bizottság: Somogyi István, elnök. Balás Imre, Benedek Mihály, Dely Elemér, Dancs Bertalan, Eisenlohr Ulrich, Gyöngyösi István, bizottsági tagok. Belépő jegy 60 kr. Kezdeté 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kintőn ételekről, italokról és pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

— **Kossuth-szobor M.-Vásárhelyen.** M.-Vásárhely polgársága a nagy hazafi emléke iránt való kegyeletlő indítatva a város piacán érc szobrot emelt. A mű Kőllő Miklós zsenialis szobrász műve, ki a mi remek Petőfi-szobrunkat is készítette. A leleplezési ünnep június 11-ére van tervezve; a program még nincs teljesen megállapítva, a min most dolgozik a bizottság. Addig is míg a felhívás közze tétetik, felhívjuk olvasóink figyelmét a díszesnek ígérkező aktusra. Meg vagyunk győződve, hogy vármegyénkbeli is sokan fognak átrándulni annak idején.

— **Német meghívó.** A Homoród községben fenn álló önk. tüzoltó testület elérte azt az időt, hogy zászlót kapott, a midőn ezt fölszentelni akarták, meghívták József főherczeg ő fenségét is, mint az országos tüzoltóság védnökét. Azonban véletlen a homoródi tüzoltó parancsnokok, a mennyiben a meghívót német nyelven írva küldötték el. A főherczeg ő fensége ezen meghívót nem fogadta el, mondván: „tüzoltóktól magyar nyelven kívül más iratot nem fogadok el.” Ezt úgy intézte, hogy épen az ünnep napján érkezett vissza. Lám magyarul tudni még egy főherczegnek sem derogál.

— **Az Országos Méhészeti Egyesület** a küszöbön álló mezőpergető idényre való tekintettel felhívja a méhés közönség figyelmét az egyesület keblében a földmívelésügyi miniszter támogatásával létesült mérzértékesítő bizottságra, mely bizottság azt tüzte ki czéljául, hogy a magyar méznek piacot szerezzen és a méhtermelvények értékesítésénél főként a termelők segítségére legyen. Cím: Országos Méhészeti Egyesület, Budapest, IX. Köztetek. Díjakat a bizottság nem szed.

— **A Petőfi-szobor bemocskolása.** Segesváron a megyeház előtt álló Petőfi-szobrot pünköszt éjjelén eddig ismeretlen tettesek bemocsolták. A tény szárazon a következő: 20-án éjjel valaki — vagy valakik — Schoser Friedrich malom-utcai vendéglőjéről egy sörözéget rudastól levettek s azt a szobor balfarkjára, mely a kard markolatot tartja, rákötötték, honnan első ünnepen reggel egy város szolga jelenlétében a megyei hajdu levette. Kik követték el ezt a brutális tettet, azt a megindított nyomozat fogja majd kideríteni. Annyi bizonyos, hogy nem komoly, érett ember műve, hanem valamely gaz ficzkó éretlenkedése.

— **Emléket az agyalfalvi rétre.** Ujabbán adakoztak: Városi Gyula 30. sz. gyűjtőívén 10 frt, Oszváth Miklós 329. sz. gyűjtőívén 1 frt 45 kr, Hodgyai Albert 403. sz. gyűjtőívén 1 frt 30 kr, dr Solymossy Lajos 71. sz. gyűjtőívén 9 frt 72 kr, Derzsi Kovács Ferencz 415.

sz. gyűjtőívén 3 frt, Seps-Szentgyörgy város, a polgármester 218. sz. gyűjtőívén 5 frt, összesen 30 frt 47 kr, ezt hozzá adva a már begyűlt 618 frt 63 krhoz, az alapösszeg tesz 649 frt 10 kr. Fogadják a nemesszívű adakozók hazafias adományukért a végrehajtó bizottság szíves köszönetét. Sz.-Udvarhely, 1899. május hó 19-én. Ferenczi János, bizottsági pénztárnok.

— **Köszönetnyilvánítás.** Dr Gross Frigyes szekelykereszturi ügyvéd folyó hó 18-án történt elhalálása alkalmával a szekelyudvarhelyi ügyvédi kar az általa az elhunyt koporsójára küldött díszes koszorúért fogadja a legforróbb köszönetnyilvánításunkat. A gyászoló család.

— **Erzsébet kert városunkban.** Dézsy Antal, tiszteltben álló városi polgártársunk nem rég épített kényelmes szálló házat és izléssel berendezett kertjét Erzsébet szálló és Erzsébet-kertnek nevezi el s ez utóbbit már június 4-én (vasárnap) ünnepélyesen megnyitja. Erre vonatkozólag értesíti olvasóinkat mai számunkban levő hirdetésével.

CSARNOK.

Fehér ibolya.

Fehér ibolya egy fiókban
Hervadtan fekszik, szárazon.
Mindennap elhull egy-egy szirma:
Enyészet foga rág azon.

Szép kezek szedték hajdanában,
Csókolni való kis kezek,
Aztán mostan félredobták
S a szép virág feledve lett.

Szegény virág, sajnállak téged,
De lásd, mindnyájk sorsa ez.
Közöny, unottság tengerébe
Érdem, jelesség oda lesz.

Ha a küzdésben kimerülve
Már semmiért nem hevülünk,
Tartsuk kitüntetésnek azt is,
Ha a lomtarba kerülünk.

Pál Ernő.

KÖZGAZDASÁG.

— **Miskarolás.** A gazdaközönségnek a sertésenyésztésnél igen fontos a miskarolás (herelés). Eddig általános volt a panasz, hogy ehhez értő valódi szakember nincs a vármegyében s idegen helyről hozattak miskarolót nagyobb sertésállományjal bíró gazdáink. A legtöbben pedig tudákos emberekre bízták sertésüket s igen gyakran érzékeny veszteséget szenvedtek. Ezen már segítve van. Gyarmathy Dezso dr. a gazdasági egyesület titkára Licht Gyula városi állatorvos rendelkezésére boesztott teljesen díjtalanul 4 malacot a tanulmányozás czéljából s így most magát kiképeze, szakember áll a gazdaközönség rendelkezésére.

— **Az állategészség** vármegyénkben rohamosan rosszabbodik. Ujabbán Parajd községben a ragadós száj-és körfőfajás; a takonykór pedig Benében is fellépett. Az utóbbi községben a lovak beoltására segítségül a sepsiszentgyörgyi áll. állatorvost rendelte ki a földmívelési m. kir. miniszter. Etdén — mint értesülünk — szünőfélben van a járvány. Nem tudjuk eléggé ajánlani gazdaközönségünknek az óvakodást s a baj azonnali bejelentését.

— **Az állattíró mérgek eladása.** Az állattíró mérgek eladása körül történt visszaélések megakadályozására a belügyminiszter elrendelte, hogy az állattíró mérgek eladása ugy a gyógyszerárakban, mint az erre jogosított üzletekben csakis az illetékes elsőfoku rendőrhatalóság engedelmével történhetik. Az engedelmzésnél írásban ki kell tüntetni a kérelmező egyén megbízhatóságát, a kért mérgek minőségét, mennyiségét szám- és szószertint. Elelmi szerek elárusításával foglalkozók egyáltalában nem kaphatnak ilyen engedelmet. A patkányoknak és egereknek mérgezőekkel történő kirtásával üzletszerűen foglalkozók szintén csak hatósági engedelem alapján szereshetik be esetről-esetre a mérget s kötelesek kitüntetni, hogy hol, mikor s hogyan akarják használni. A ki e szabályok ellen vét, tizenöt napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető penzbírsággal büntethető.

HIVATALOS RÉSZ.

Sz. 10165—99. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjáróságnak. Azonnali közl. rr: tétel végett értesitem, hogy marostordavármegyei Hodos községben a heti vásárok a további intézkedésig betiltattak. Sz.-Udvarhely, 1899. évi május 25-én. Jakab Gyula, alispán.

Udvarhely vármegye alispánjától. Sz. 9924—1899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjáróságnak. Közhirre tétel végett értesitem, hogy Kadács és Bene községék sertésállományában a sertésvész jarványosan fellépve, ezen községek zár alá helyeztetek. Szekely-Udvarhely, 1899. május hó 23-án. Jakab Gyula, alispán.

KERTNYITÁS.

Az eddigi „vasuti”, jelenleg
Erzsébet-szálloda

„Erzsébet” elnevezésű kertje

június hó 4-én

az első zenekar közreműködésével

megnyílik.

10. szám
eln. 899.

Árlejtés.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek az esküdt-bírók életbeléptetése következtében szükséges és 975 fittal előirányzott butorok és szerelvények beszerzésének biztosítása végett **folyó 1899. évi június hó 13-ik** napján d. e. 9 órakor a törvényszéki elnök hivatalos helyiségében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók ezen árlejtésre azon értesítéssel hivatnak meg, hogy 50-kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok is elfogadhatók, melyek azonban az árlejtés napjáig alólrít kir. törvényszéki elnök kezéhez a hivatalos órák alatt benyújtandók lesznek.

Az árlejtési feltételeket, valamint a szükséges szerelvényi tárgyakra vonatkozó költségelőirányzatot a törvényszéki elnöki irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

A kir. törvényszék elnökétől.

Szekely-Udvarhelyt, 1899. május 25.

Az elnök ur hivatalos távollétében:

Dr Voith Gerő,
elnökhelyettes.

Sz. 1145—899. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat

A székelykereszturi kir. járás-bíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi ev. ref. főtanoda végrehajtónak Ferenczi Aron medeseri lakos végrehajtást szenvedő elleni 2000 ftt kötelezetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykereszturi kir. járás-bíró) területén lévő bözödi 115. számú tkvben foglalt 288. és 289. hr. sz. egész ingatlanra 287 ftt, 454. hr. sz. egész ingatlanra 24 ftt, 708. hr. sz. egész ingatlanra 19 ftt, 926. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt, 1335. hr. sz. egész ingatlanra 4 ftt, 1607. hr. sz. egész ingatlanra 1 ftt, 1873. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt, 1939. és 1940. hr. sz. egész ingatlanra 2 ftt, 1956. hr. sz. egész ingatlanra 11 ftt, 2161. hr. sz. egész ingatlanra 4 ftt, 2625. hr. sz. egész ingatlanra 8 ftt, 2781. és 2782. hr. sz. ingatlanra 4 ftt, 2809. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt, 2811. és 2812. hr. sz. egész ingatlanra 4 ftt, 2931. hr. sz. egész ingatlanra 5 ftt, 2939. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 3271. hr. sz. egész ingatlanra 5 ftt, 3597. és 3598. hr. sz. egész ingatlanra 4 ftt, 3871. hr. sz. egész ingatlanra 7 ftt, 3911. és 3914. hr. sz. egész ingatlanra 2 ftt 50 kr, 4102., 4103., 4117. és 4118. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt 50 kr, 4121. és 4122. hr. számú egész ingatlanra 5 ftt, 4131., 4132. hr. sz. egész ingatlanra 9 ftt 50 kr, 4144. hr. sz. egész ingatlanra 2 ftt, 4193. hr. sz. egész ingatlanra 11 ftt, 4363. hr. sz. egész ingatlanra 50 kr, 4563. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 4823. hr. sz. egész ingatlanra 4 ftt 50 kr, 4922. hr. sz. egész ingatlanra 1 ftt, 4999. hr. sz. egész ingatlanra 8 ftt 50 kr, 5165. hr. sz. egész ingatlanra 46 ftt, 5463. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 5648. hr. sz. egész ingatlanra 2 ftt 50 kr, 5831. és 5832. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt 50 kr, 5930. hr. sz. egész ingatlanra 50 kr, 5970. és 5971. hr. sz. egész ingatlanra 5 ftt, 6025. hr. sz. egész ingatlanra 5 ftt, 6259. hr. sz. egész ingatlanra 1 ftt, 6450. hr. sz. egész ingatlanra 22 ftt, 6584. hr. sz. egész ingatlanra 50 kr, 6723. hr. sz. egész ingatlanra 20 ftt, 6895. hr. sz. egész ingatlanra 12 ftt, 7132. hr. sz. egész ingatlanra 27 ftt, 7145. hr. sz. egész ingatlanra 25 ftt, 7233. hr. sz. egész ingatlanra 2 ftt, 7353. hr. sz. egész ingatlanra 50 kr, 7369. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt 50 kr, 7559. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 7580. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 8290. hr. sz. egész ingatlanra 7 ftt 50 kr, 8422. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 8481/20. hr. sz. egész ing. 50 kr, 8481/50. hr. sz. egész ingatlanra 50 kr, 8691. hr. sz. egész ingatlanra 50 kr, 9147. hr. sz. egész ingatlanra 18 ftt, 9159. hr. sz. egész ingatlanra 3 ftt, 9307. hr. sz. egész ingatlanra 9 ftt, 9333. hr. sz. egész ingatlanra 17 ftt, 9351. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 9355. hr. sz. egész ingatlanra 32 ftt, 9404. hr. sz. egész ingatlanra 9 ftt, 9582. hr. sz. egész ing. 2 ftt 50 kr, 9717. hr. sz. egész ingatlanra 10 ftt, 9752. hr. sz. egész ingatlanra 6 ftt, 9913. hr. sz. egész ingatlanra 7 ftt, 10010. hr. sz. egész ingatlanra 7 ftt, 10128. hr. sz. egész ingatlanra 7 ftt, 10190. hr. sz. egész ingatlanra 1 ftt, 10463. hr. sz. egész ingatlanra 1 ftt 50 kr, 10471. hr. sz. egész ingatlanra 5 ftt, 10885. hr. sz. egész ingatlanra 7 ftt, 10918. hr. sz. egész ingatlanra 32 ftt, 10963. hr. sz. 18 ftt 50 kr, 11013. hr. sz. egész ingatlanra 10 ftt, 11033. hr. sz. egész ingatlanra 15 ftt, 11087. hr. sz. egész ingatlanra 7 fttben ezzel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi július hó 13-ik napján délelőtt 9 órakor, ese leg a mennyiben aznap az árverés befejezhető nem lenne, a következő nap d. e. 9 órakor Bözöd községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár alatt is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-en 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kifejezett óvadékképes értékpapírral a kikiáltott árhoz letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint tkvi hatóság.
Szekely-Kereszturon, 1899. április 4-én.

Veress,
kir. albiró.

A helyi és vidéki építkező közönséget

ez uton van szerencsém értesíteni, hogy mindenféle üvegezéseket a legjutányosabb árak mellett elvállalok.

A munkálatoknak **pontos és gyors** kiviteléről kezeskedem vállalom, valamint arról is kezeskedem, hogy a legközönségesebb üvegtábláim is csehországi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

A nagyérdemű közönség szíves megrendelését kérve, vagyok

teljes tisztelettel
Szentpétery Gergely,
Szekely-Udvarhelyt.

Üzlethelyiségem Szombattalvi-utczában, a vasút mellett.

Kézmárcy Ákos

kocsigyártó üzlete

Szekely-Udvarhelyt, a vasuti állomással szemben.

Legdivatosabb kocsik gyors és pontos elkészítése, réz-ek átalakítása. A kocsigyártó üzlet körébe tartozó összes munkák legelőnyösebb beszerzési forrása.

Kocsik és szekerek állandó raktára.

Vidéki megrendelések olcsó árban! Minták ingyen és bérmentve.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment, Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsöléseket alkalmaztatják. Köszvényél, csúszlák, tagzsugorodások, és meghűtéseknek és az orvosok által bedörzsölésre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyártója Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziaszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 ftt üvegekben ártanak majdnem minden gyógyszerboltban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá kell lenni, mert több kisebbbirtokú utaztatni van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget "Horgony" védjegy és Richter cégjegyzék nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolyosi Koncz Armin gyógyszerárban.

Mindenütt dícsorít a híres **MACHLEID-féle kecskeméti arckenőcső,**

mely rövid használat után minden szegélyt, megfőt, főt, himéghelyet, gőzcső, csatlakozást, keletlen kütöketekéket biztosan elmozdít. Az are szep, fiatal, kellemes, éde szint nyer tola, a napbanitai tel meg-
dja, a tirtu a hatása már néhány na, millió sze-
leintu, egysezt proba-
is elagendó, hogy ezt bárki
örökre megkedvelje. Ha-
tása a kecskeméti növény-
szappannal oly meglepő
és elismert, mivel a fene-
szappannal meg, az nem
fűt és fűt nem mül.
Egik jó tulajdonsága,
hogy a talpus utóhatása
göngyölög. Egy tégely
ára használati utasítással
50 kr.
Kapható:

Hajnal-szesz.

Hirtelen megszűnt minden fájdalom, így köszvény, reuma, csontfájdalmak, fejfájás, migrén, fogfájás, fűfájás és hátfájás ellen a kecskeméti hajnal-szesz. Meg alig volt eszt rá, hogy számos, sikertelenné használt serek után a hajnal-szesz nek enyhítő hatása lett volna. Sok ezer elnyomorodott beteg köszön, már ezen szerrel teljes gyógyulást. Egy üveg ára használati utasítással 50 kr.
Kapható:

Farkus Ignác

"Mátyás király" című gyógyszerárban Kecskeméten és minden nagyobb vidéki gyógyszerárban.
Főraktár Török József gyógyszerár Budapesten.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL GYULA

jó hírű pinczejében Székely-Udvarhelyt (Kosuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 ftt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 ftt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 fttől 46 fttig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság

mint szövetkezet

Budapest, VII. Erzsébet-körút 27.

Biztosításokat elfogad lovak és szarvasmarhák elhullása következtében beállott káresek megtérítésére. Kártérítés igénye fennáll: ha közönséges és járványos betegségeken, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá ha a szövetkezet **kényszerűleg** kénytelen elrendelni.

A díjak pedig rendkívül mérsékeltek.

Az intézet élén állnak: báró Sztójánovits György, földbírtokos, elnök; báró Ambrózy Gyula, földbírtokos, Gróf Bethlen Balázs, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbírtokos, Dr. Bély László, országgy. képviselő, földbírtokos, Chernel György, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbírtokos, báró Jásika Gábor, es. és kir. kamarás, orsz. képviselő, földbírtokos, Gróf Komiss Károly, főrendiházi tag, földbírtokos, báró Nyáry Béla, es. és kir. kamarás, földbírtokos, Gróf Ráday Gedeon, földbírtokos, Dr. Simay Aladár, a "Magyar agrár- és járadékbank r. t." gazdasági tanácsosa, Dr. Petőleki Armin, ügyvéd, Taly István, es. és kir. kamarás, "Pestmegyei gazdasági egyesület" alelnöke, földbírtokos, Zalosai Jenő, földbírtokos, Dr. Pajor Ignác, földbírtokos, int. igazgató, igazgatósági tagok. Felvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynökök.

Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság
mint szövetkezet.

A ki divatos és jó férli

ruhát készíttetni óhajl,
nézze meg szabójánál

KRAUSZ

ADOLF

budapesti posztókereskedő
mintakönyvét.

Ötszáz minta: honi (zsolnai), angol, francia és brünni szövetekben.

Végeladás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy a helyi piaci fötören két év óta fennálló és dusan felszerelt **üveg, porcellán, kőedény, tükör, kép, képkeret, lámpa, gyermek játék, kosár, kefe, ezüst- és diszmuár, utazó bőrönd, gyermekkoesi, virágállvány- és fűszer-üzletemet más vállalat miatt felosztalom hatóságilag engedélyezett**

végeladás útján.

Tisztelettel
Dárszon Béla.

Üzletfelosztásról szóló.